

Nr 307.

Av herr **Hallin**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till ändrad lydelse av §§ 53, 81, 82 och 105—107 regeringsformen, §§ 33, 35—41, 44, 45, 52, 54, 55, 57, 58, 60, 75, 78 och 79 riksdagsordningen samt § 2 4:o tryckfrihetsförordningen.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 105 till årets riksdag föreslås åtskilliga ändringar i regeringsformen, riksdagsordningen och tryckfrihetsförordningen, allt berörande frågan om ändrade bestämmelser rörande riksdagens arbetsformer, vilka blivit av en därtill utsedd kommitté, i ett den 21 oktober 1931 avgivet betänkande, förordade.

Då jag icke kan biträda alla — och därvid en del väsentliga — av dessa förslag, skall jag här söka giva några skäl för min avvikande ståndpunkt. Det gäller främst statsutskottets utökning samt tillskapandet av ett nytt utskott — utrikesutskottet.

Statsutskottet.

Att utöka statsutskottets redan stora antal ledamöter till trettio måste jag avstyrka. Tungroddheten av ett dylikt talrikt utskott särskilt vid dess plenararbete ligger i öppen dag, och jag betvivlar, att man skulle vinna det uppställda syftemålet — ett snabbare arbetsresultat — på denna väg. Ej ens efter ett återflyttande av jordbruksdepartementsärendena till statsutskottet — vilket i parentes sagt vore ur den enhetliga budgetbehandlingens synpunkt det riktiga att nu företaga — skulle jag vara benägen att förorda en ökning av ledamotsantalet från nuvarande 24. Förutsättningen för status quo borde emellertid vara, att suppleanterna på avdelningarna — i regel både vältränade och rutinerade i arbetet — finge träda in där mera aktivt. Sannolikt torde också kanslipersonalen i någon mån behöva ökas, då det mången gång måhända ligger en alldeles för stor arbetsbörda på denna. Även om arbetsmaterialet inom statsutskottet onekligen är stort, visar dock årets redan uppnådda arbetsresultat, att någon fara för den nuvarande organisationsformens otillräcklighet ej föreligger. Enligt vad som uppgives lär utskottet innan påskferierna, sålunda den 15 mars, kunna till kamrarna avlämna så gott som alla dit remitterade huvudtitlar — i varje fall alla de stora. Visserligen ha många nya och viktiga propositioner i dagarna remitterats till utskottet, men å andra sidan är ju tiden för riksdagens arbeten endast till hälften framskriden.

Utrikesutskottet.

Inrättandet av detta nya utskott, vilket vid flera föregående tillfällen varit föremål för riksdagens prövning, finner jag ej heller i det nu föreliggande förslaget tillräckligt motiverat. Meningarna om, huruvida utrikesnämndens tillkomst varit ägnad att giva riksdagen bättre möjligheter att följa Sveriges inställning till uppkomna internationella frågor, som mer eller mindre intimt beröra vårt lands intressen, torde ännu vara ganska delade. Härmed må det emellertid förhålla sig huru som helst. En alltför stor oklarhet synes mig under alla förhållanden förslaget behäftat med. Icke minst gäller detta beträffande det nya utskottets ställning vis-à-vis utrikesnämnden. Endast om dessa organ blevo i allt väsentligt synonyma, kan jag se en mening i arrangemanget, på samma gång behövligheten av reformen då synes mig än mer tvivelaktig. Ty varför vill man nu till varje pris att ett nytt och, åtminstone som jag ser det, ofullständigt organ tillskapas, när det redan finnes ett — utrikesnämnden — vilket väl skulle kunna omskapas eller utbyggas till ett smidigare riksdagens organ i de utrikespolitiska ärendena. Man undginge då i varje fall den taftologiska och svårförklarliga konstitutionella konstellation, som skulle komma att framdeles tynga den svenska riksdagen med *både* en utrikesnämnd *och* ett utrikesutskott, i händelse det framlagda förslaget godtoges.

De tillfälliga utskotten.

Förslaget om de tillfälliga utskottens tillsättande endast i undantagsfall för behandling av kammares enskilda ärenden eller det annars kunde befinnas lämpligt, har däremot mitt fulla gillande. Dessa utskott ha aldrig fått något fast rotfäste i vår riksdagsorganisation och i stället för att tillväxa i betydelse ha de med tiden allt mer gått den motsatta vägen. Jag föreställer mig därför, att, sedan de till desamma hittills remitterade ärendena efter ett genomförande av förslaget skulle få sin behandling av de ordinarie utskotten, det näppeligen kan bli tal om att i framtiden inrätta mer än ett dylikt utskott i vardera kammaren, på sin höjd tvenne i Andra kammaren. Härigenom komma en del ledamöter av kamrarna, som nu anses böra få sin riksdagsskolning i dessa tillfälliga utskott, att bli arbetslösa. För att råda någon bot häremot och då, enligt min här ovan uttalade uppfattning, något nytt utrikesutskott — åtminstone ej jämsides med utrikesnämnden — ej bör tillkomma, ej heller statsutskottets ordinarie medlemsantal utökas, borde någon annan kompensation för de lediga arbetskrafterna behöva uttänkas. För min del kan jag icke finna annan utväg möjlig, än att utöka antalet utskottsledamöter från 16 till 20 i alla eller åtminstone i de flesta av de ordinarie utskott, som nu ha det lägre antalet. Någon sådan olägenhet av en utökning i dessa fall

såsom ett förtyngande av arbetet och därav följande tidsutdräkt, som kommittén fruktar, måste jag beteckna såsom överdriven och har heller icke av kommittén själv beträffande statsutskottet ansetts utgöra hinder. Med åtgärden skulle alla 20-mannautskotten beredas en möjlighet att, i likhet med vad som ifrågasatts för jämväl andra lagutskottets vidkommande, dela upp sig på avdelningar såsom ju redan nu sker inom såväl bevillnings- som jordbruks- och i enstaka fall även konstitutionsutskottet. Vid ett genomförande av en allmän mindre utökning av de nuvarande utskottens ordinarie ledamöter tillkommer dessutom ett antal suppleantplatser i dessa och då, som jag redan framhållit, suppleanterna i de ordinarie utskotten borde kunna beredas flera och större arbetstillfällen inom utskotten, än vad som för närvarande äger rum, skulle det uppkomma arbetslöshetsproblemet kunna få en godtagbar lösning. För Andra kammarens vidkommande blir givetvis spørsmålet härigenom icke löst i lika grad som för den Förstas, men utan uppgivande av den fundamentala principen om kamrarnas likställighet finnes det näppeligen någon annan väg att gå under de av mig i övrigt tänkta förutsättningarna.

Övriga frågor i detta sammanhang i syfte att bättre tillgodose riksdagens arbetsformer än de, som nu gälla, såsom de vilka angå propositions- och motionstidens begränsning, den mindre omflyttningen av ärendena mellan utskotten, yttranderätten vid kamrarnas sammanträde m. fl. diverse spørsmål, som påfordra ändring i grundlagarna, synas mig i den form de i den kungl. propositionen erhållit, kunna godtagas. Visserligen bli beträffande propositionstiden de i § 54 R. O. föreslagna »2 månader» i detta fall lika med 60 dagar, men man bryter, förefaller det mig, onödigtvis den annars rörande fatalier brukliga terminologien, som räknar med dagar.

En sammanfattning av vad jag vid en, givetvis på grund av tidens knapphet ganska summarisk, granskning av de i förevarande proposition föreslagna grundlagsändringarna funnit utmynnar i, att man nu icke bör skrida till flera eller större ändringar berörande riksdagens arbetsformer än *strängt nödvändigt* är. Hit räknar jag framför allt icke utökningen av statsutskottets ledamotsantal eller tillskapandet av ett nytt utskott — utrikesutskottet. De redan vidtagna — utan att någon grundlagsändring behövt ifrågakomma — förenklingarna och åtgärderna i praktisk riktning för bl. a. riksdagsarbetets underlättande och snabbare takt ha redan visat ganska goda resultat. Törhända skulle någon ytterligare åtgärd i denna riktning och i sådan ordning kunna ifrågasättas. Komma emellertid de grundlagsändringar, varom meningarna nu äro i huvudsak ense, till stånd, skall resultatet också sannolikt snart visa obehövligheten av de delar därav, som ingå i det föreliggande förslaget, men mot vilka jag, på anförda skäl, ställer mig avvisande.

Under åberopande av vad sålunda anförts får jag hemställa,

att riksdagen måtte

1:o) avslå förslagen i Kungl. Maj:ts proposition nr 105 till ändrad lydelse av §§ 53 och 105—107 regeringsformen, §§ 35—38 och 57 riksdagsordningen samt 2 § 4:o tryckfrihetsförordningen;

2:o) i grundlagsenlig ordning antaga i samma proposition föreslagen ändrad lydelse av §§ 81 och 82 regeringsformen samt §§ 33, 39—41, 44, 45, 52, 54, 55, 58, 60, 75, 78 och 79 riksdagsordningen med de jämkningar däri, som i denna motion blivit föreslagna och vartill konstitutionsutskottet ville giva den lagtekniska utformningen.

Stockholm den 5 mars 1932.

Eric Hallin.